

Niczego się
nie boję

Nie rozumiem
Twoich żartów.

Nie patrzę
w oczy

Mam
niezgrabne
ruchy

Nie lubię
nagłego dotyku

Nie chcę brać
udziału w niektórych
aktywnościach

Nie lubię
przytulania.

Muszę
wszystkiego
dotknąć

Bawię się różnymi
przedmiotami

Jestem
wrażliwy na ból

Jestem uzdolniony
w jednej dziedzinie.

Mam napady
złości

Autysta to Ja

Mam swoje
dziwactwa.

Nie lubię zmian

One są wśród nas

Sposoby pracy z uczniem ze spektrum Autyzmu

1.

Łamię wszelkie reguły, ale z nimi czuję się pewnie

Autystyk nie przestrzega norm i reguł, nie rozumie ich, jednak ustalenie zasad pracy w klasie i stanowcze ich respektowanie pozwoli na poczucie bezpieczeństwa ucznia.

Wylimitowanie niepotrzebnych dystraktorów z sali pozwoli uczniowi na większą koncentrację uwagi. Pozwoli na sprawniejsze wykonywanie zadań.

Nie wprowadzaj zmian w planie lekcji i aktywności w ostatniej chwili. Zachowaj schemat pracy i stałości działań edukacyjnych (np. zajmowanie tej samej ławki lub stolika podczas zajęć). Przygotuj ucznia wcześniej na zmiany, poinformuj go, przepracuj z nim to, czego się obawia.

4.

Lubię, gdy mnie informujesz

Podczas różnych form aktywności dziecko z autyzmem szybko dekoncentruje się, może przeskakiwać z jednego zadania do drugiego nie kończąc pracy.

Spróbuj zdobyć uwagę dziecka zanim zaczniesz do niego mówić np. powiedz głośno jego imię, lekko złap go za rękę, dotknij ramienia, jeśli trzeba fizycznie nakieruj je w swoją stronę.

Posadź mnie w pierwszej ławce najlepiej z dala od okna

2.

Obserwuj reakcję ucznia na różne bodźce. Poznaj, które bodźce sensoryczne dziecko uspokajają i organizują, a które są dla niego dezintegrujące (np. zbyt jasne światło, duża ilość wyeksponowanych pomocy w pracowni...)

3.

Nie lubię zmian

Dzieci z autyzmem przeciwstawiają się wszelkim nagłym, niezapowiedzianym zmianom w otoczeniu. Ich silnie utrwalone zachowania rutynowe zapewniają im spokój i możliwość pracy. Nawet bardzo niewielkie zmiany w ich codziennym rozkładzie dnia mogą wywołać wybuch złości, krzyk, rozdrażnienie, niepokój, frustrację, płacz.

5.

Kiedy słowa nie wystarczą...

Uzupełniaj rysunkiem, zdjęciem, filmem lub modelem przekazywane podczas lekcji treści abstrakcyjnych; użyj obrazów i wskazówek wizualnych, które pomogą w jasny sposób wyjaśnić temat. Wybór odpowiednich ikon, kolorów i czcionek może okazać się strzałem w dziesiątkę!

6.

Nie rozumiem żartów i dowcipów

Unikaj metafor i przerośni lub pomóż dziecku je zrozumieć.

Wyjaśniaj metafory i przerośnie, wyrazy bliskoznaczne, żarty lub dowcipy użyte podczas prowadzenia lekcji; popieraj informacje słowne gestami, mimiką, to ułatwi zrozumienie tego co dzieje się podczas zajęć.

7.

Mów do mnie tak, bym mógł wszystko zrozumieć

Unikaj nadmiernego mówienia. Podczas rozmowy używaj prostego i jednoznacznego języka dostosowanego do poziomu dziecka, zarówno pod względem struktury języka (jak mówisz?) oraz przekazywanych treści (co mówisz?)

Mówiąc, pokazuj co masz na myśli, korzystaj z języka gestów i demonstracji, aby pomóc w wykonaniu wymaganych czynności.

8.

Chciałbym, abyś mnie rozumiał

Dziecko może szarpnąć Cię w kierunku, z którego coś chce; może stanąć obok czegoś co chciałoby otrzymać; może utkwic wzrok w przedmiocie swoich pragnień; kiedy czegoś chce może powtarzać twoje pytania. Pamiętaj, że osoby z autyzmem usiłują porozumieć się, najlepiej jak potrafią.

Pokaż dziecku, że jesteś dobrym słuchaczem, że słuchasz tego, co ci chce przekazać, staraj się zrozumieć jego próby komunikacyjne.

9.

Wskaż mi, co jest ważne

Autystyk nie potrafi wybrać istotnych informacji od mniej ważnych, dlatego przekaz mu, co i jak ma zrobić. Mów o rzeczach ważnych i istotnych dla dziecka, np.: co aktualnie robi, na czym skupia swoją uwagę. Jasne wskazanie co można zrobić w konkretnej sytuacji, może być bardziej pomocne od długiej listy tego, czego nie może robić.

10

Pomóż mi uwierzyć w siebie

Stosuj pochwały wobec dziecka, które już pamięta o czymś, o czym wcześniej zapomniało. Pracuj na pozytywach, nagradzaj pożądane zachowania a ignoruj niepożądane

Nie należy wyśmiewać go ani nie „męczyć”, gdy mu się to nie uda. Dziecko z autyzmem może zacząć wierzyć, iż nie potrafi zapamiętać, że np. musi przynieść na zajęcia wymagane rzeczy.

11.

Chcę się pochwalić innym, że jestem w czymś dobry

Autystyczni geniusze przejawiają zdolności w różnych dziedzinach: w muzyce, mechanice, sztukach pięknych, matematyce. Są niezrównani jeśli chodzi o obliczenia pamięciowe i kalkulowanie. Zadziwiają zdolnością do niezwyklej koncentracji swojej uwagi na przedmiocie zainteresowania oraz do percepcji szczegółów, jednocześnie nie potrafią wykonać najprostszych czynności życiowych.

Wykorzystuj podczas lekcji szczególne talenty dziecka w jakimś wąskim obszarze jego funkcjonowania (np. niewiarygodną pamięć związaną z przeczytanymi książkami, usłyszanyimi opowieściami, bardzo szybkie wykonywanie skomplikowanych obliczeń w pamięci, posługiwanie się językami obcymi)

12.

Czytam i słucham, ale czy na pewno rozumiem

Dostosuj pomoce dydaktycznych i treści zadań do zainteresowań ucznia (np. obliczanie różnicy czasu na podstawie rozkładów jazdy). Podziel trudniejsze lub dłuższe zadania na kilka części.

Sprawdzaj zrozumienie czytanego tekstu, ustnego przekazu poprzez zadawanie dodatkowych pytań: Co się wydarzyło? Gdzie? Kiedy? Dlaczego? Po co? itd

Uczniowie z autyzmem mają problem z samodzielnym dokończeniem zadania. Jeśli pozostawi się je, by samodzielnie wykonały zadanie, wkrótce je porzucą. Ich uczenie się musi być wyraźnie uporządkowane.

13.

Jak się mam zachować, kiedy jestem zły, czuję się zagubiony...

W sytuacji wzburzenia lub zdenerwowania redukuj poziom stresu przez umożliwienie pobytu w spokojnym, cichym miejscu np. bibliotece, gabinecie pedagoga.

Naucz dziecko obserwować zachowanie innych dzieci, aby miało wzór, co należy robić, jak się zachować w podobnej sytuacji.

Modeluj właściwe zachowania w różnych sytuacjach społecznych.

Nie zadawaj pytań "dlaczego to zrobiłeś", ale opisz, co ci się nie podoba w zachowaniu, czego oczekujesz, nazywaj emocje.

Często przypominaj o normach i zasadach funkcjonowania społecznego oraz chwal i nagradzaj za ich przestrzeganie.

Opracuj sposoby radzenia sobie z emocjami w kategorii akceptowane - nieakceptowane.

Ignoruj i nie reaguj na zachowania prowokacyjne np. płacz, plucie, krzyk. Dziecko powinno wykonać wyznaczone zadanie pomimo takich zachowań.

Pomóż w wyrażaniu emocji, np.: stosując umowny „licznik” jako ich wizualną ilustrację.

Zachęcaj do zabawy i pracy polegających na współpracy, współdziałaniu.

Naucz, jak zwracać uwagę na niebezpieczeństwa, jak je przewidywać i jak ich unikać. Pamiętaj, że reakcje osoby z autyzmem mogą być nieodpowiednie do niebezpiecznej sytuacji.

Opracowanie
mgr Regina Kmicińska
doradca metodyczny
przedmiotów przyrodniczych

w Powiatowym Ośrodku
Doskonalenia Nauczycieli
w Wołowie

Zrodła

Anna Florek, Katarzyna Hamerlak:
Dziecko autystyczne i z zespołem
Aspergera w przedszkolu i szkole.
Włączanie do grupy rówieśniczej i
tworzenie warunków sprzyjających
uczeniu się.
www.ore.edu.pl

Agnieszka Lemańska: Model
pracy z uczniem z Autyzmem.
[w:] Podniesienie efektywności
kształcenia uczniów ze
specjalnymi potrzebami
edukacyjnymi. (MEN)